

Nr 17.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckt motion med förslag till ändrad lydelse av § 16 regeringsformen.

Uti en inom första kammaren väckt till konstitutionsutskottet hänvisad motion, nr 50, av herr *Andrén m. fl.* hemställes, »att riksdagen såsom vilande för vidare grundlagsenlig behandling ville antaga följande

Förslag till

ändrad lydelse av § 16 regeringsformen.

1:o. Konungen bör rätt och sanning — — — (nuvarande lydelse) — — —; ingens samvete tvinga eller tvinga låta.

2:o. Svensk medborgare är tillförsäkrad religionsfrihet, yttrandefrihet, tryckfrihet, församlingsfrihet och föreningsfrihet.

Medborgarna äga förty fritt bekänna och utöva sin religion, fritt yttra sin mening i ord, bild eller på annat sätt samt sammankomma och samman-sluta sig för allmänna eller enskilda syften; därvid skola iakttagas de föreskrifter, varom stadgas i av Konungen och riksdagen samfällt stiftad lag; dock att beträffande tryckfrihet gäller vad i § 86 stadgas.

Envar svensk medborgare skall oförkränkt äga befordra meddelanden genom brev, telegraf, telefon eller annat allmänt sådant samfärdsmedel. Inskränkning häri må endast ske genom av Konungen och riksdagen samfällt stiftad lag.

3:o. Svensk medborgares personliga frihet ävensom frihet i utövande av näring eller yrke må inskränkas endast med stöd av lag, som stiftats av Konungen och riksdagen samfällt.

Svensk medborgares egendom är tryggad. Staten äger endast mot skäligen ersättning förfoga över och exproprieras egendom; härom stadgas i sådan lag.

Svensk medborgares rätt att av det allmänna vid behov erhålla hjälp och skydd vid ålderdom, sjukdom, olycksfall, lyte, invaliditet och arbetslöshet bestämmes genom sådan lag.

4:o. Ej må någon dömas av annan domstol än den, varunder han rätteligen hör och lyder.

Ej må någon straffas för gärning, som ej är belagd med straff i lag, som gällt vid gärningens utövande; ej heller må för gärning utdömas strängare straff än däri stadgas.»

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Den svenska rätten har av gammalt innehållit bestämmelser, syftande till att skydda den enskilde tillkommande rättigheter mot godtycke och övergrepp från statsmakternas sida. Enligt landslagens konungaed skulle Konungen »styrka rättvisa och sanning och nedtrycka vrångvisa, osanning och orätt; han skulle vara allmogen trygg och trogen, ingen fattig eller rik fördärva till liv eller lem, utan att han blivit förvunnen efter rikets lag, och ej av någon taga hans gods utan efter laga dom». I senare konungaförsäkringar och grundlagar återkomma liknande föreskrifter. Särskilt må erinras om § 2 i 1719, 1720 och 1772 års regeringsformer, som direkt anknyter till landslagens konungaed. I 1809 års regeringsform infördes ett motsvarande stadgande i § 16; detta gavs ett vidare innehåll och en precisare formulering än äldre bestämmelser. I sin ännu gällande lydelse stadgar § 16: »Konungen bör rätt och sanning styrka och befordra, vrångvisa och orätt hindra och förbjuda, ingen fördärva eller fördärva låta, till liv, ära, personlig frihet och välfärd, utan han lagligen förvunnen och dömd är, och ingen avhända eller avhända låta något gods, löst eller fast, utan rannsaking och dom, i den ordning, Sveriges lag och laga stadgar föreskriva; ingens fred i dess hus störa eller störa låta; ingen från ort till annan förvisa; ingens samvete tvinga eller tvinga låta, utan skydda var och en vid en fri utövning av sin religion, så vitt han därigenom icke stör samballets lugn eller allmän förargelse åstadkommer. Konungen låte envar bliva dömd av den domstol, varunder han rätteligen hör och lyder.» I 1809 års regeringsform infördes tillika i § 86 en bestämmelse om tryckfriheten. Sedan dess ha ej några nya bestämmelser av intresse i detta sammanhang införts i regeringsformen; av de medborgerliga friheterna har endast tryckfriheten mera utförligt reglerats i grundlag.

Riksdagen hemställde år 1938, i anledning av väckta motioner, i skrivelse (nr 362) till Kungl. Maj:t om utredning av frågan om införande i regeringsformen av sådana principer, som för det fortbestående svenska samhället vore av den fundamentala vikt, att de ej må kunna åsidosättas utan grundlagsändring.

I konstitutionsutskottets till grund för riksdagens beslut i ämnet liggande utlåtande (nr 16) hade anförts följande:

Ett för våra svenska grundlagar — och särskilt regeringsformen — karakteristiskt drag är elasticiteten. Grundlagarna hava hittills icke varit inriktade på att trygga det vid någon viss tidpunkt levande svenska samhällets »fundamentala principer», även om stadganden finnas, som beröra dessa. Inom författningens ram har det varit möjligt att anpassa lagstiftningen efter förändrade tids- och samhällsförhållanden. Utskottet håller före, att denna elasticitet också bör för framtiden bevaras och att följaktligen, om i grundlag vissa »fundamentala principer» skulle inskrivas, detta varken kan eller får förhindra att en successivt skeende faktisk omdaning i det allmänna rättsmedvetandet av de begrepp, till vilka dessa principer hänföra sig, omsättes i lagstiftning. Ändras det allmänna rättsmedvetandet här i någon viss punkt, så följer därav att ifrågavarande begrepp kan få ett annat innehåll i olika tider och att grundlagsskyddet då icke kan

omfatta annat eller mera än det begrepp, som i grundlagen ursprungligen blivit definierat — grundlagsskyddet blir illusoriskt, om eller när ett dylikt begrepp ej längre har något underlag i verkligheten.

Därest det grundlagsskydd för »det nuvarande samhällets fundamentala principer», som motionärernas förslag åsyftar, skulle kunna vinnas genom införande i regeringsformen av vissa sådana principer, t. ex. i anslutning till eller omedelbart före § 86 (om tryckfriheten), kan en utredning härom vara befogad. Inom utskottet hava skilda meningar uttalats angående såväl möjligheten som effektiviteten av dylika principstadganden i svensk grundlag. Utskottet vill för sin del betona, att grundlagens helgd icke ökas utan tvärtom kan undergrävas, om däri införas bestämmelser, vilka avses såsom garantier men så avfattas att de blott bliva platoniska uttalanden, dem lagstiftaren kan frestas att i särskilda fall mer eller mindre direkt skjuta åt sidan. Över Kungl. Maj:t med riksdagen finnes nämligen för närvarande ingen makt, som med generellt bindande verkan kan förklara en av dem samfällt stiftad lag vara ogiltig. Införandet av ett grundlagsstadgande, som förlänade högsta domstolen och regeringsrätten behörighet att avgiva dylika förklaringar kan utskottet icke förorda.

Utskottet vill vidare framhålla vikten av att åt grundlagsändringar icke gives sådan karaktär att de förhindra eller försvåra möjligheten av effektivt skydd gentemot sådana krafter, som med våldsmedel vilja omdana statsskicket.

Motionärerna hava icke åsyftat att göra någon fullständig uppräknings av alla de fundamentala principer, som äro värdefulla tillgångar för den mänskliga samvaron inom ett kultur- och rättssamhälle. Utskottet vill sålunda erinra om att rätten till arbete och försörjning för medborgarna måste anses som en lika viktig princip, som till exempel den om äganderätten. Därest en utredning skall komma till stånd, bör denna förty omfatta jämväl andra fundamentala principer än dem, som direkt beröras i motionerna.

Av de medborgerliga fri- och rättigheterna är tryckfriheten i vårt land mera än i något annat land erkänd genom grundlagsbestämmelser. Den personliga äganderätten åtnjuter genom bestämmelser i regeringsformen §§ 16, 73 och 74 ett visst, om också ofullständigt grundlagserkännande. Vissa andra individuella intressen skyddas i regeringsformen § 16 mot övergrepp från konungamaktens och förvaltningens sida. I flera främmande länder hava vissa av de medborgerliga fri- och rättigheterna erhållit grundlagskydd i vidare omfattning än i Sverige. Motionärerna åsyfta nu att hos oss bereda vissa fri- och rättigheter ett starkare skydd än det, som för närvarande tillkommer dem i svensk rättsordning. För att förverkliga denna tanke ligger det närmast till hands att införa och bestämma nämnda fri- och rättigheter i svensk grundlag och alltså låta dem åtnjuta samma skydd, som för närvarande tillkommer andra, för vårt folk mindre betydelsefulla ting. Enligt utskottets mening kan det emellertid därvid icke komma i fråga att på något sätt, vare sig i form eller sak, rubba regeringsformen § 16, som redan 1809 sammanfattade seklers erfarenheter.

Motionärerna hava anfört, att det möter svårigheter att i lagtext utforma, vad de önska få infört i grundlagen, men anse dessa icke vara oöverstigliga. Utskottet vill heller icke förneka möjligheten av att vissa resultat kunna erås genom en utredning. Ämnet är också av det intresse och av den vikt att ett försök att övervinna svårigheterna synes vara befogad. Utskottet finner sig dock i samband härmed böra understryka, att det icke kan komma i fråga att i grundlag införa en omfattande katalog med tillhörande många

undantag såsom i tryckfrihetsförordningens äldre form rörande offentliga handlingar, och icke heller att hänvisa till nya speciella grundlagar, utan allenast att i grundlag giva korta och klara principstadganden.

Med anledning av ovanberörda riksdagsskrivelse verkställdes inom justitiedepartementet utredning i ämnet genom särskilt tillkallade sakkunniga. Dessa förordade i sitt i maj månad 1941 avgivna betänkande med förslag till ändrad lydelse av § 16 regeringsformen (SOU 1941: 20) ett förslag till ändrad lydelse av § 16 regeringsformen, med vilket det i förevarande motion upptagna grundlagsförslaget i sak helt och i form nära överensstämmer.

I sin principmotivering hade de sakkunniga bl. a. anfört följande:

Den svenska rätten har efter tillkomsten av 1809 års regeringsform fullföljt de rättssäkerhetens och den medborgerliga frihetens principer, som redan förut hävdats i efter äldre tiders åskådning avpassad form. Den medborgerliga rätt att uttrycka och gemensamt verka för bestämda trosidéer och åsikter, som främst kommer till uttryck i religionsfrihet, yttrandefrihet, tryckfrihet, församlingsfrihet och föreningsfrihet, har steg för steg fullständigats. Det har i detta hänseende icke förelegat någon motsättning mellan de konstitutionalistiska idéer, som voro förhärskande under 1800-talet, och nutidens demokratiska åskådning. Det är betecknande, att de medborgerliga friheterna erkändes och skyddades redan innan den moderna folkstyrelsen genomfördes; på denna punkt har den parlamentariska demokratin helt kunnat anknyta till äldre traditioner. Inom alla politiska riktningar av betydelse har meningsfriheten och vad därmed sammanhänger ansetts vara livsnerven i det folkstyrda svenska samhället. Även i fråga om medborgarens sociala och ekonomiska frihet hade med rättsstatstanken förenade principerna upprätthållits och utbyggts. Äganderätten har i det allmännas intresse underkastats inskränkningar och därigenom på viktiga områden förändrat karaktär, men grundsatsen om egendomens trygghet och statens skyldighet att lämna ersättning vid förfogande över eller expropriation av egendom har i lagstiftningen stadfästs. På detta område gäller, liksom beträffande de medborgerliga friheterna i mera egentlig mening, att den bestående ordningen vunnit anslutning av en överväldigande majoritet inom folk och representation. Frihet att utöva yrke och bedriva näring har införts; de inskränkningar och åtskillnader, som ännu vid regeringsformens tillkomst förelågo, ha avskaffats. Tillika har, särskilt under senare tid, en omfattande socialreformatorisk lagstiftning fastställt och reglerat statens plikt att hjälpa och skydda medborgarna vid ålderdom, sjukdom och arbetslöshet och andra fall av bristande försörjningsförmåga.

Det är uppenbart, att de här berörda grundsatserna, som kunna betecknas som uttryck för svenska medborgare tillkommande fri- och rättigheter, icke i sin helhet äro innefattade i § 16 regeringsformen, sådan denna för närvarande lyder. Vissa principer, t. ex. rörande förenings- och församlingsfrihet, äro icke alls nämnda i detta stadgande. Härtill kommer, att § 16, eller i varje fall delar av denna paragraf, äro riktade blott mot regeringsmakten och sålunda icke begränsa möjligheten av en samfällad lagstiftning i strid med de uppställda normerna. För ett generellt stadfästande av de i vårt land erkända medborgerliga fri- och rättigheterna kräves alltså ett tillägg till grundlagens nuvarande bestämmelser.

Enligt de sakkunnigas mening bör ett sådant tillägg komma till stånd. De fri- och rättigheter, varom här är fråga, höra till grundvalarna för det svenska statsskicket och det svenska rättssamhället överhuvud, och det sy-

nes då i och för sig påkallat, att de klart och tydligt inskrivas i vår främsta grundlag. Att så icke redan skett, beror icke på meningsskiljaktigheter rörande grundsatzernas värde; snarare sammanhänger det med att dessa grundsatser så energiskt hävdats och att deras värde så allmänt erkänts, att ett praktiskt behov av grundlagsfästade icke med någon styrka gjort sig gällande. I nuvarande utrikes- och inrikespolitiska situation synes emellertid ett auktoritativt fastställande av dessa principer angeläget. Under samtidens ideologiska debatter och brytningar har känslan för de medborgerliga rättigheter, som av ålder präglad svenskt statsliv, blivit alltmera allmän och medveten. Det är av betydelse att här, såsom på andra områden, våra omistliga nationella värden klarläggas, förkunnas och, såvitt det är möjligt, säkerställas gentemot växlingar och påfrestningar. Vidare har genom de långtgående statliga ingripanden, som under de senaste åren ansetts nödvändiga, det direkta praktiska behovet av en fastare reglering av hithörande rättsområden understrukits. Även om en helt klarläggande normering av de medborgerliga fri- och rättigheter, som te sig väsentliga, icke kan företagas — och i varje fall icke lämpligen kan ske i grundlagen — är det av vikt, att utgångspunkterna preciseras och att så långt möjligt en gränsdragning åstadkommes. Det är här icke i första rummet fråga om att skydda de enskilda medborgarna, utan att stärka den svenska rättsordningen och därmed den svenska staten; den nationella enhetens särart och styrka betingas av medborgarens frihet och rättssäkerhet.

I fråga om de föreslagna grundlagsbestämmelsernas allmänna utformning anförde de sakkunniga vidare i sin principmotivering följande:

De sakkunniga vilja emellertid redan i detta sammanhang framhålla, att de föreslagna grundlagsbestämmelserna i regel erhållit den utformningen, att vederbörande frihet eller rättighet principiellt garanteras, varjämte fastslås, att den närmare regleringen av ämnet skall ske genom av konung och riksdag samfällt beslutad lagstiftning. Härigenom klarlägges, för att anknyta till ett konkret exempel, att församlingsfrihetens grundsats icke får kränkas och att detaljföreskrifter rörande utövandet av och gränserna för denna frihet måste stadgas i lag; vad som ej är i lag eller med stöd av lag uttryckligen förbjudet, är tillåtet. För närvarande äro ett stort antal bestämmelser på hithörande områden givna i skilda författningar, som icke tillkommit under riksdagens medverkan. Enligt de sakkunnigas uppfattning är det av största vikt, att dessa stadganden så långt möjligt ersättas genom enhetliga och i form av samfällad lagstiftning meddelade regler. Det förutsättes, att den till grundlagsbestämmelserna anknutna lagstiftningen får största möjliga klarhet och fullständighet. Endast på två punkter förorda de sakkunniga ovillkorliga grundlagsstadganden, nämligen då det gäller plikt för staten att vid förfogande över eller expropriation av egendom lämna skälig ersättning samt i fråga om förbud mot retroaktiv strafflagstiftning.

Då de sakkunniga åt de föreslagna grundlagsbestämmelserna givit denna utformning, ha de jämväl starkt påverkat av synpunkten, att författningens föreskrifter icke böra alltför starkt binda statsmakternas handlingsfrihet. Regleringen av medborgerliga fri- och rättigheter får icke givas en så absolut och ovillkorlig karaktär, att hinder uppstå för de ökade statsingripanden och de intrång i den enskildes frihet och självbestänningsrätt, som under särskilda förhållanden kunna vara erforderliga. Genom de senaste årens krissituation och de rättsförändringar, som den gjort nödvändiga, har denna synpunkt aktualiserats och dess betydelse framhävt.

De sakkunniga ha med tanke härpå ansett det lämpligt att i de punkter, som i detta sammanhang rimligen kunna komma i fråga, överlämna åt statsmakterna att inom grundlagens ram reglera tillämpningen av de fastställda allmänna grundsatserna. Härvid kunna för särskilda förhållanden avpassade särbestämmelser givas. Ett upphävande av de angivna grundsatserna kan visserligen ske blott genom grundlagsändring, men ett sådant upphävande kan icke tänkas bliva satt i fråga, så länge Sverige förblir en demokratisk rättsstat.

Beträffande de föreslagna bestämmelsernas placering i grundlag framhöllo de sakkunniga:

Den givna platsen i regeringsformen för fastställande av medborgarnas fundamentala fri- och rättigheter synes vara § 16, i vilken redan en rad bestämmelser av denna art äro införda. De sakkunniga ha utgått från att härvid den nuvarande lydelsen av § 16 i möjligaste mån bör lämnas orubbad. Helt torde detta dock icke låta sig göra. Två i slutet av § 16 uttryckta grundsatser böra utan tvivel erhålla en sådan formulering, att deras generella, icke blott för konungamakten begränsande innehåll tydligt anges. Detta gäller dels föreskriften om religionsfrihet, som utformades först 1809 i anslutning till den franska rättighetsförklaringen och som nu lämpligen bör införas i en allmän bestämmelse om medborgerliga friheter, dels bestämmelsen om rätt forum, som för närvarande finnes inryckt i en särskild, från den övriga delen av paragrafen skild sats och som därför utan svårighet kan överflyttas till ett annat stycke. De sakkunniga föreslå därför att den nuvarande § 16 till och med orden »ingens samvete tvinga eller tvinga låta» bibehålles som ett första moment i paragrafen. I det väsentliga förblir alltså enligt de sakkunnigas förslag den gällande lydelsen av § 16 orubbad; de ålderdomliga och märgfulla satsen i paragrafen, som med rätta vunnit berömmelse, förbli obeskurna. De nya bestämmelser, som de sakkunniga anse sig böra föreslå, skulle införas i tre följande moment av § 16. Vid utformningen av dessa bestämmelser har största möjliga knapphet och koncentration eftersträfvats, och paragrafen synes i dess föreslagna nya lydelse icke bliva alltför omfattande.

Sakkunnigförslaget har ej varit utsänt på remiss eller varit föremål för överarbetning inom justitiedepartementet.

Till stöd för det i nu förevarande motion framlagda förslaget till ändrad lydelse av § 16 regeringsformen ha motionärerna bl. a. framhållit följande:

De motiv, som 1938 och 1941 kunde anföras för en grundlagsstiftning av det slag, som sålunda förordades, äga alltfört sin giltighet. Även i våra dagar finns det starka strömningar, som hota de medborgerliga fri- och rättigheterna. Även om de för dagen icke äro så mäktiga i vårt land, kunna de i en annan internatinell situation bliva till en allvarlig fara. Det är möjligt, att lag och rätt icke skola hejda dem, som vilja kränka gamla svenska fri- och rättigheter, som länge betraktats som allmänmänskliga rättigheter. Stora delar av vårt folk skulle emellertid med avsky och förakt betrakta en rörelse, som kränkte gällande rätt för att realisera tvivelaktiga eller helt förfelade syften. Man får icke heller bortse från den uppfostrande betydelse, som det måste ha för vårt folks rättsmedvetande, om det svenska samhällets grundläggande principer finna den helgd och det rättskydd, som vår främsta grundlag kan giva. Hela vårt lagstiftningsarbete bygger för övrigt på den urgamla principen, att lagen skall respekteras och efterlevas.

Den möjligheten, att kommande maktägare skola sätta sig över lag och rätt, har förut icke hindrat svensk lagstiftning att giva lagens sanktion åt sådana principer, som svenskt rättsmedvetande betraktat såsom riktiga.

Utskottet. Det svenska rättssamhällets grundprincip består i omsorgen om människornas rätt och frihet. Denna omsorg visar sig redan i grundsatsen att ingrepp däri endast få äga rum med stöd av allmängiltiga regler som i lika mån gälla för alla medborgare och sålunda sätta en spärr för godtycke och våld. Den visar sig också däri, att sådana regler, försåvitt de avse mera väsentliga ingrepp, skapas under riksdagens medverkan, efter fri och öppen diskussion. Och icke nog med detta: det står fast, att ett visst mått av frihet räknas såsom människorna tillförsäkrat på ett sådant sätt, att icke ens Konung och riksdag kunna förgripa sig därpå. Det är i kraft av dessa grundsatser som Sverige förtjänar kallas en rättsstat.

Det är naturligt att man icke alltid varit ense om hur långt hänsynen för enskild rätt och frihet skall sträcka sig, och i vilken omfattning de nyss angivna grundsatserna sålunda skola tillämpas. Men meningsskiljaktigheterna hava i stort sett icke gällt det väsentliga. Och vad mera är: rättsstatens grundsatser, vilkas betydelse under lugnare tider icke alltid tillfullo uppmärksammats, hava under den förödelsens tid, som det europeiska statslivet genomgått, kommit att för alla demokratiskt sinnade medborgargrupper i vårt folk allt klarare framstå i hela sin omätliga betydelse. Vare sig man utgår från de rätts- och frihetstraditioner, som sedan århundraden präglat vårt folks väsen, eller från de politiska, sociala, ekonomiska och kulturella strävanden, som göra sig gällande i nutidens liv, står det lika klart, att rättsstaten är den omistliga grundvalen för allt svenskt samhälleligt arbete.

Åt en enstämmig sådan uppfattning gav konstitutionsutskottet 1938 uttryck i sitt ovan omnämnda utlåtande. Under världskriget framträdde också det svenska folkets önskan att hålla vakt kring rätten och friheten i det 1941 avgivna betänkandet om revision av § 16 regeringsformen. Konstitutionsutskottet har nu velat giva ett förnyat uttryck åt vad som otvivelaktigt är en samfälld svensk vilja.

De grundsatser på vilka utskottet syftar hava endast på ett med hänsyn till nutidens krav mycket ofullkomligt sätt inskrivits i våra grundlagar. Särskilt gäller detta om regeringsformens 16 §. Detta stadgande ger ett fullödigt och värtaligt vittnesbörd om djupt rotade rätts- och frihetstraditioner. Men dess rättsliga innebörd är oviss. I vad mån och på vad sätt det ger uttryck åt de grundsatser, som utskottet betecknat som kännetecknande för rättsstaten, är omtvistat. Otvivelaktigt är i varje fall, att regeringsformens 16 § icke åt medborgarnas frihet och rätt ger ett ens tillnärmelsevis så säkert stöd som de stadganden av likartat innehåll, som återfinnas i flertalet främmande författningar. Det är, just i den allvarliga och prövande tid, som vårt folk liksom Europas övriga folk nu genomlever, en naturlig uppgift att söka befästa den svenska rättsstaten genom att i regeringsformen infoga såvitt möjligt klara och bindande uttryck för dess grundsatser.

Denna uppgift är emellertid krävande och ömtålig. Innebörden av och formen för de nya grundlagsbuden måste underkastas den sorgfälligaste prövning, försåvitt man vill eftersträva att skapa regler, som å ena sidan lämna statsmakterna den rörelsefrihet, som de, särskilt under utomordentliga förhållanden, kunna behöva, men å andra sidan uppdraga sådana gränser, att medborgarnas frihet och rätt i väsentliga hänseenden få ett säkert skydd. Det står för utskottet klart, att det är till ett sådant mål man måste sträva. Utskottet är under dessa förhållanden ej berett att på grundval av 1941 års kommittéförslag, som icke varit föremål för vare sig remissförfarande eller Kungl. Maj:ts prövning eller de förevarande motionerna, som i huvudsak bygga på kommittéförslaget, utarbeta förslag till erforderliga grundlagsändringar.

Utskottet får därför hemställa,

att riksdagen i anledning av förevarande motion i skrivelse till Kungl. Maj:t ville hemställa, att Kungl. Maj:t till förnyad utredning måtte upptaga frågan om införande i regeringsformen av bestämmelser, vilka giva uttryck åt det svenska rättssamhällets grundläggande principer, ävensom för riksdagen framlägga de förslag, som härav föranledas.

Stockholm den 16 mars 1948.

På konstitutionsutskottets vägnar:

JONES ERIK ANDERSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Jones Erik Andersson, Gottfrid Karlsson, Karl August Johanson, Herlitz, Elmgren, Björck, Mattsson, Lindén*, Gustavson och Hällgren; samt

från andra kammaren: herrar Nordström i Torsby*, Nilsson i Göteborg, Norén, Kyling*, Spångberg, Håstad*, Edberg, Johnsson i Stockholm, Dickson och Gustafsson i Bogla.

* Ej närvarande vid justeringen.